

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 132g/2017

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii
Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002
(spălarea banilor)

CHIȘINĂU

17 octombrie 2017

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA, *judcători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *grețier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 11 octombrie 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 17 octombrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „*trebuie să știe*” al articolului 243 alineatul (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002, ridicată de către avocatul Tudor Osoianu, în dosarul nr.10-460/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională, la 11 octombrie 2017, de către judecătorul Vitalie Budeci din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 16 iunie 2017, Ludmila Popușoi a fost recunoscută în calitate de bănuț, iar la 23 iunie 2017 – în calitate de învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 243 alin.(1) lit.c), alin.(3) lit.b) din Codul penal.

4. La 4 iulie 2017, avocatul Ludmillei Popușoi, Eduard Digore, a contestat, între altele, ordonanțele menționate, solicitând anularea acestora.

5. Această cerere a fost respinsă ca vădit neîntemeiată prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 13 iulie 2017.

6. Nefiind de acord cu aceasta, la 25 iulie 2017, avocatul Eduard Digore a depus o plângere la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, prin care a solicitat: constatarea încălcării termenului rezonabil de urmărire

penală și a tuturor drepturilor fundamentale ale învinuitului; constatarea existenței sancțiunii procesual-penale – decăderea procurorului din dreptul de a pune sub învinuire; precum și anularea ordonanțelor Procuraturii Anticorupție din 16 iunie 2017, 23 iunie 2017 și, respectiv, 13 iulie 2017.

7. În cadrul ședinței de judecată din 28 septembrie 2017, avocatul Tudor Osoianu, acționând în interesele Ludmilei Popușoi, a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a textului „*trebuie să știe*” al articolului 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal.

8. Prin încheierea instanței din aceeași dată, s-a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate, suspendarea procesului și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

9. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art.140) sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 26 Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

[...]"

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

[...]"

10. Prevederile relevante ale Codului penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în M.O., 2009, nr.72-74, art.195) sunt următoarele:

Articolul 243

Spălarea banilor

„(1) Spălarea banilor săvârșită prin:

a) convertirea sau transferul bunurilor de către o persoană care știe ori **trebuie să știe** că acestea constituie venituri ilicite, în scopul de a tăinui sau de a deghiza originea ilicită a bunurilor sau de a ajuta orice persoană, implicată în comiterea infracțiunii principale, de a se sustrage de la consecințele juridice ale acestor acțiuni;

b) tăinuirea sau deghizarea naturii, originii, amplasării, dispunerii, transmiterii, deplasării proprietății reale a bunurilor ori a drepturilor aferente de către o persoană care știe sau **trebuie să știe** că acestea constituie venituri ilicite;

c) dobândirea, deținerea sau utilizarea bunurilor de către o persoană care știe ori **trebuie să știe** că acestea constituie venituri ilicite;

d) participarea la orice asociere, înțelegere, complicitate prin acordarea de asistență, ajutor sau sfaturi în vederea comiterii acțiunilor prevăzute la lit.a)-c),

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu (sau fără) privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 8000 la 11000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.

(2) Aceleași acțiuni săvârșite:

b) de două sau mai multe persoane;

c) cu folosirea situației de serviciu,

se pedepsesc cu amendă în mărime de la 2350 la 5350 unități convenționale sau cu închisoare de la 4 la 7 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 10000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita anumite activități sau cu lichidarea persoanei juridice.

(3) Acțiunile prevăzute la alin.(1) sau (2), săvârșite:

a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală;

b) în proporții deosebit de mari,

se pedepsesc cu închisoare de la 5 la 10 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, în mărime de la 13000 la 16000 de unități convenționale sau cu lichidarea persoanei juridice.

(4) Acțiuni ilicite constituie și faptele comise în afara teritoriului țării dacă acestea conțin elementele constitutive ale unei infracțiuni în statul în care au fost

comise și pot constitui elementele constitutive ale unei infracțiuni comise pe teritoriul Republicii Moldova.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul a invocat, în esență, că textul „*trebuie să știe*” din articolul 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal [normă ce stabilește răspunderea pentru infracțiunea de spălare a banilor] nu asigură condițiile de calitate a legii privind previzibilitatea și claritatea, ceea ce contravine principiului legalității incriminării.

12. De asemenea, s-a menționat că textul în discuție încalcă principiul prezumției nevinovăției, precum și dreptul la apărare, deoarece permite tragerea la răspundere penală în lipsa vinovăției persoanei.

13. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile contestate contravin articolelor 20, 21, 23 alin.(2), 26 alin.(1) și (2) și 54 alin.(1) din Constituție.

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului penal, ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de către avocatul Tudor Osoianu, în dosarul nr.10-460/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

17. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit.g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

18. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „*trebuie să știe*” din articolul 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal, care stabilește răspunderea penală pentru spălarea banilor.

19. Potrivit autorului excepției de neconstituționalitate, textul contestat nu corespunde exigențelor principiului legalității incriminării și

calității legii, garantate de articolele 22 și 23 din Constituție, contravine principiului prezumției nevinovăției, consacrat de norma constituțională prevăzută la articolul 21, precum și limitează dreptul la apărare, consacrat de articolul 26 din Constituție.

20. Așadar, Curtea menționează că excepția de neconstituționalitate este un instrument de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale. Excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar în cazul în care normele constituționale invocate au incidență asupra normelor contestate, care urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei.

21. În același timp, Curtea relevă că excepția de neconstituționalitate reprezintă o problemă juridică, a cărei rezolvare trebuie să precedă soluționarea litigiului cu care este conexă.

22. Astfel, Curtea reiterează că aplicabilitatea normei contestate pentru soluționarea litigiului principal este o condiție primordială pentru admisibilitatea sesizării și examinarea acesteia în fond.

23. Curtea observă că obiectul acțiunii principale, aflat pe rolul instanței de judecată, îl constituie examinarea, în temeiul articolului 313 din Codul de procedură penală, a unei plângeri împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală, printre care ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuț și ordonanța de punere sub învinuire.

24. În același timp, Curtea constată că textul contestat se referă la latura subiectivă a infracțiunii incriminate, fiind, prin urmare, o **normă materială**.

25. Astfel, deși au relevanță asupra calificării acțiunilor formulate în acuzare, totuși, aceste prevederi nu au incidență asupra procedurii examinării plângerii împotriva acțiunilor și actelor organului de urmărire penală în care a fost ridicată excepția, procedură în care urmează a fi aplicate **normele procedurale** în materie.

26. Prin urmare, Curtea reține că dispozițiile criticate de autorul excepției nu au incidență asupra soluționării cauzei aflate pe rolul instanței de judecată.

27. Sintetizând cele reliefate *supra*, Curtea conchide că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit.e) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „trebuia să știe” al articolului 243 alin. (1) lit. a), b) și c) din Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18

aprilie 2002, ridicată de către avocatul Tudor Osoianu, în dosarul nr.10-460/2017, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 17 octombrie 2017

DCC nr. 104

Dosarul nr. 132g/2017